

Šiaulių išorinė reklama: tekstų kalba ir projektų derinimas

Ši **atmintinė** skirta reklamos įmonių darbuotojams, rengiantiems reklamos projektus, ir įmonių savininkams, kuriantiems reklamos tekstus.

Tikimės, kad **atmintinėje „Šiaulių išorinė reklama: tekstų kalba ir projektų derinimas“** pateikta informacija padės reklamos kūrėjams, projektų rengėjams ir kalbos specialistams bendromis pastangomis siekti, jog Šiaulių mieste būtų eksponuojama estetiška, teisės aktų reikalavimus ir lietuvių kalbos normas atitinkanti reklama.

Išorinė reklama – viena viešųjų užrašų rūšių, apimanti informacinius skelbimus, reklamos tekstus, išskabas su juridinių asmenų pavadinimais bei prekių ženklais. Visi šie užrašai yra itin matomi, todėl tiesiogiai formuoja miesto įvaizdį.

Išorinė reklama užsienio kalbomis: taisyklės ir išimtys

Išorinės reklamos užsienio kalba visuose miestuose, ypač didžiuosiuose, nuolat daugėja. Dalis jų, vadovaujantis Lietuvoje galiojančiais teisės aktais, yra teisėti. Dažniausiai tai:

- 1) **registruoti prekių ženklai** (pvz.: „*Elektro Markt*“, „*Lemona*“, „*Electronics*“, „*Bosch*“, „*Castrol*“, „*Hesburger*“ ir t. t.);
- 2) **registruoti įmonių pavadinimai** (pvz.: „*OWEXX*“, „*I love all meat*“, „*Inter Cars Lietuva*“ ir kt.);
- 3) **informacija, skirta tarptautinio bendravimo reikmėms.**

Prekių ženklas yra bet koks žymuo, kurio paskirtis – atskirti vieno asmens prekes arba paslaugas nuo kito asmens prekių arba paslaugų. Lietuvoje galioja nacionaliniai prekių ženklai, tarptautiniai prekių ženklai ir Europos Sąjungos prekių ženklai. Norint sužinoti, ar užrašas yra registruotas prekių ženklas, galima pasitikrinti Lietuvos Respublikos valstybinio patentų biuro duomenų bazėje.

Prekių ženklams galioja 1996 m. gegužės 28 d. Lietuvos Respublikos Seimo įstatymu Nr. I-1349 ratifikuotos Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės apsaugos 6 straipsnis, nurodantis, kad „kiekvienas prekės ženklas, užregistruotas kilmės šalyje, gali būti pareikštas kitose Sąjungos šalyse ir turi būti saugomas toks, koks jis yra, su nurodytomis šiame straipsnyje išlygomis“. Tai reiškia, kad kitakalbis registruoto prekių ženklo tekstas neverčiamas, o jame esantis netaisyklingas ar nevartotinas lietuviškas žodis negali būti taisomas ar keičiamas kitu.

Prekių ženklų registravimo tvarką, ženklų registracijos galiojimą, ženklų savininkų teises ir jų gynimo tvarką nustato Prekių ženklų įstatymas. Šiame teisės akte nurodyta, kad prekių ženklas gali būti sudarytas iš bet kokių žymenų: iš žodžių, piešinių, raidžių, skaitmenų, spalvų, prekių ar jų pakuotės formos arba garsų. Žodinis prekių ženklas pateikiamas įprastais rašmenimis, jį galima užrašyti bet kokia spalva, bet koku šriftu. Grafinį prekių ženklą sudaro ir vaizdas – grafinių elementų, žodžių, spalvų derinys. Pabrėžtina, kad **ne atskiriems elementams, o tik visai prekių ženkle esančių elementų visumai yra užtikrinama teisinė apsauga**, todėl grafinio prekių ženklo tekstas, parašytas kitu šriftu ar kita spalva, nebus laikomas prekių ženklu ir jam bus taikomi viešųjų užrašų kalbai keliami reikalavimai.

Jei prekių ženklas naudojamas **kaip reklamos elementas**, jis gali būti su tekstu ar be teksto. Prekių ženklas gali būti ant pastato sienos, virš pastato, vitrinose, tūrinis gatvėje, stende, ant automobilio ir pan.

✓ Visi užrašai yra registruoti prekių ženklai.

Prekių ženklų kalba nėra reglamentuojama, tačiau tam tikri reikalavimai galioja prekių ženkams, kai jie naudojami vietoje iškabos.

Reklamos įstatyme išaiškinta, kad iškaba laikoma ant ar prie reklamos davėjo buveinės pastato arba reklamos davėjo prekybos ar paslaugų teikimo vietoje ar prie jos įrengiama speciali išorinės reklamos pateikimo priemonė, ant kurios ar kurioje gali būti pateiktas reklamos davėjo pavadinimas (pvz.: UAB „Kelionių saulė“, UAB „Kieno technika“ ir kt.) ir (arba) prekybos ar paslaugų teikimo vietos pavadinimas (pvz.: prekybos centras, viešbutis, kirpykla), ir (arba) parduodamų prekių ar teikiamų paslaugų pavadinimas (pvz.: pigi avalynė, automobilių remontas, siuvimo paslaugos). Taigi, **iškaboje negali būti pateikiamas tik prekių ženklas be jokios kitokios informacijos lietuvių kalba, jei prekių ženkle esantis pavadinimas nesutampa su įmonės registracijos liudijime nurodytu pavadinimu.** Jei įmonės pavadinimas sutampa su prekių ženklu (pvz.: UAB „SPORTLAND LT“ ir prekių ženklas „SPORTLAND“; UAB „SANITEX“ ir prekių ženklas „SANITEX“), tuomet iškabojė gali būti vien tik prekių ženklas.

✓ Iškabojė esantis registruotas prekių ženklas nesutampa su įmonės pavadinimu, bet šalia pateikta informacija lietuvių kalba apie įmonės veiklos pobūdį.

✓ „Sold group“ yra įmonės pavadinimas, be to, vitrinoje pateikta papildoma informacija lietuvių kalba.

Kiti išorinėje reklamoje teisėtai eksponuojami nelietuviški viešieji užrašai – **registruoti įmonių pavadinimai**. Ir registruoti ne tik užsienyje. Registrų centras, vadovaudamasis teisės aktais, registruoja ir nelietuviškus įmonių pavadinimus, jei tokių pageidauja įmonių savininkai. Pvz.: UAB „Auto moto NG“, UAB „Arizona Burger“, UAB „Coffee Address“.

Išorinėje reklamoje pateikiama informacija, skirta tarptautinio bendravimo reikmėms, taip pat gali būti užsienio kalba. Transporte, muitinėse, viešbučiuose, bankuose, turizmo agentūrose, taip pat reklamos elementuose gali būti vartojama viena ar kelios užsienio kalbos, bet reikia žinoti, kad šalia tokios informacijos būtinas tekstas ir valstybine kalba, o informacija kitomis kalbomis neturi būti išsamesnė, o jos formatas negali būti didesnis negu tekstų valstybine kalba. Tai reglamentuoja Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (toliau – VLKK) 2020 m. balandžio 9 d. nutarimas Nr. N-1(182) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2012 m. lapkričio 8 d. nutarimo Nr. N-5 (136) „Dėl Viešosios informacijos ne valstybine kalba pateikimo“ pakeitimo“.

- ✓ Užrašas teisėtas, nes šalia teksto užsienio kalba pateikta informacija lietuvių kalba.

Jei išorinės reklamos tekstas yra užsienio kalba, bet nėra registruotas prekių ženklas arba įmonės pavadinimas, jei šalia informacijos užsienio kalba nėra lietuviško teksto, vadinasi, viešasis užrašas pažeidžia valstybinės kalbos vartojimo išorinėje reklamoje reikalavimus.

- ✗ Užrašas nėra įmonės pavadinimas ar registruotas prekių ženklas, todėl yra neteisėtas.

- ✗ Užrašas WHiTE CUP nėra įmonės pavadinimas ar registruotas prekių ženklas, todėl yra neteisėtas.

- ✗ Žodis SUSHI nėra registruotas įmonės pavadinimas arba prekių ženklas, todėl yra neteisėtas. Turėtų būti lietuviška forma SUŠIAI.

Paraiškų pateikimo ir projektų derinimo tvarka

Asmuo, norintis įrengti išorinę reklamą (toliau – pareiškėjas), turi Šiaulių miesto savivaldybei (toliau – Savivaldybė) pateikti paraišką ir gauti leidimą įrengti išorinę reklamą. Išsami informacija, kokius veiksmus reikia atlikti norint gauti leidimą, pateikta Savivaldybės interneto svetainės skyriaus „Verslininkams“ poskyrio „Licencijos ir leidimai“ dalyje „Išorinė reklama. Leidimų įrengti išorinę reklamą Šiaulių mieste išdavimas“ (<https://www.siauliai.lt/list/view/reklama-dailes-kuriniai>).

Savivaldybei pateiktas išorinės reklamos projektas vertinamas vadovaujantis Reklamos įstatymu, Išorinės reklamos įrengimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2013 m. liepos 30 d. įsakymu Nr. 4-670, projektavimą, architektūrą, statybą, kultūros paveldo objektų ir kraštovaizdžio apsaugą, teritorijų planavimą, eismo saugumą ir valstybinės kalbos vartojimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis, Savivaldybės patvirtintais dokumentais.

Jei projekte pateiktas išorinės reklamos tekstas atitinka valstybinės kalbos ir taisyklingumo reikalavimus, Savivaldybės kalbos tvarkytojas projektą suderina, o jei reklamoje neteisėtai vartojama užsienio kalba arba tekstas netaisyklingas, pareiškėjas el. laišku informuojamas, kaip reklamos tekstą reikėtų pataisyti, kokių dokumentų trūksta. Kai išorinėje reklamoje naudojamas prekių ženklas, prie paraiškos būtina pridėti prekių ženklo registravimo liudijimą arba Valstybinio patentų biuro registruotą prašymą įregistruoti prekių ženkla. Jei į pastabas atsižvelgiama, projektas suderinamas. Jeigu pareiškėjas per nurodytą laiką nepataiso projekto arba nepateikia reikalingų dokumentų, jam projektas grąžinamas nesuderintas. Kai projektas atitinka teisės aktų reikalavimus, Miesto plėtros ir paveldosaugos skyrius išduoda leidimą įrengti išorinę reklamą. Ši tvarka nustatyta **Leidimų įrengti išorinę reklamą Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje išdavimo tvarkos apraše**, patvirtintame Šiaulių miesto savivaldybės mero 2023 m. balandžio 25 d. potvarkiu Nr. M-123 (*suvestinė redakcija nuo 2025-08-15*).

Atkreiptinas dėmesys, kad pasitaiko atvejų, kai pataisomas tik išorinės reklamos projektas, bet ne pati reklama. Tokiu atveju, jei pareiškėjas, gavęs raštą dėl reklamos neatitikties projektui, išorinės reklamos teksto nepataiso, išduotas leidimas gali būti panaikintas.

Pastatų viduje esantiems viešiesiems užrašams, taip pat tam tikrais atvejais, nurodytais **Reklamos įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje**, Savivaldybės leidimas įrengti išorinę reklamą nereikalingas, tačiau **kalbos reikalavimai privalomi ne tik išorinės reklamos tekstui, bet ir visiems kitiems viešiesiems užrašams**.

Labai svarbu, kad net ir tais atvejais, kai leidimo įrengti išorinę reklamą nereikia, išorinės reklamos kūrėjai ar gamintojai, prieš eksponuodami reklamą, pasikonsultuotų dėl jos kalbos su Savivaldybės kalbos tvarkytoju.

Atsakomybė už reklamos įrengimą be leidimo

Nesilaikydami minėtų teisės aktų reikalavimų, išorinės reklamos savininkai rizikuoja anksčiau ar vėliau sulaukti pranešimo, kuriame informuojama, kad būtina per 20 darbo dienų Savivaldybei pateikti paraišką išduoti leidimą įrengti išorinę reklamą arba nutraukti reklamos naudojimą. Nepašalinus išorinės reklamos įrengimo pažeidimo per nustatytą terminą, gali būti pradėta nustatyto pažeidimo nagrinėjimo procedūra. Ar išorinė reklama įrengta turint Savivaldybės išduotą leidimą, tikrina Civilinės saugos ir teisėtvarkos skyrius.

Už Reklamos įstatyme nustatytų reikalavimų nesilaikymą juridiniams asmenims gali būti skiriama bauda iki 3 000 eurų, už Administracinių nusižengimų kodekso 144 straipsnyje numatytų reklamos naudojimo reikalavimų ir draudimų nesilaikymą fiziniam asmeniui gali būti skiriama bauda nuo 140 iki 300 Eur, pakartotinai per metus pakartojus pažeidimą – nuo 300 iki 560 Eur.

Už valstybinės kalbos nevartojimą ar kalbos klaidas viešuosiuose užrašuose Administracinių nusižengimų kodekse taip pat numatytos baudos. Vis dėlto pirmiausia yra siūloma pažeidimus pašalinti ir, jei reikia, gauti leidimą įrengti išorinę reklamą.

Teisinis reglamentavimas ir aktuali informacija

Civilinio kodekso 2.40 straipsnyje nustatyti juridinio asmens pavadinimo sudarymo reikalavimai.

Valstybinės kalbos įstatymo (*suvestinė redakcija nuo 2026-01-01*) **16 straipsnyje** nurodyta, kad visų Lietuvos Respublikoje veikiančių įmonių, įstaigų ir organizacijų pavadinimai daromi laikantis lietuvių kalbos normų ir VLKK 2004 m. vasario 2 d. nutarimu Nr. N-2 (91) patvirtintų **Įmonių, įstaigų ir organizacijų simbolinių pavadinimų darymo taisyklių**.

Valstybinės kalbos įstatymo 17 straipsnis nustato, kad Lietuvos Respublikoje viešieji užrašai yra valstybine kalba, kad valstybinė kalba privaloma visų Lietuvos Respublikos įmonių, įstaigų ir organizacijų iškabose, tarnybinių patalpų ir kituose užrašuose, Lietuvos gaminių ir paslaugų pavadinimuose bei aprašuose. Šis straipsnis nuo 2026-01-01 papildytas nuostata, kad informacija apie parduodamas prekes ir teikiamas paslaugas teikiama ir prekės ženklinamos valstybine kalba.

Valstybinės kalbos įstatymo 23 straipsnyje nurodyta, kad visi viešieji užrašai turi būti taisyklingi. Ši nuostata įpareigoja viešųjų užrašų savininkus laikytis bendrinės lietuvių kalbos normų, kurios nustatytos VLKK patvirtintuose nutarimuose, aprobuotuose leidiniuose, informacinėse sistemose ir kt. šaltiniuose.

Vartotojų teisių apsaugos įstatymo (*suvestinė redakcija nuo 2026-01-01*) **5 straipsnio 2 dalyje** nurodyta, kad valstybinė kalba privaloma visuose vartotojams skirtuose viešuosiuose išoriniuose ir vidiniuose prekybos ir paslaugų teikimo vietų užrašuose, įskaitant prekybos ir paslaugų teikimo vietų pavadinimus. Pagal šią nuostatą viešai užrašytas prekybos, paslaugos teikimo vietos pavadinimas turi būti valstybine kalba, t. y. ne *HOTEL*, o *VIEŠBUTIS*, ne *SHOP*, o *PARDUOTUVĖ*, ne *CURRENCY EXCHANGE*, o *VALIUTOS KEITYKLA*.

VLKK 2020 m. balandžio 9 d. nutarime Nr. N-1 (182) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2012 m. lapkričio 8 d. nutarimo Nr. N-5 (136) „Dėl Viešosios informacijos ne valstybine kalba pateikimo“ pakeitimo“ nurodyta, kad tarptautinio bendravimo reikmėms viešojo garsinė ir rašytinė informacija greta valstybinės kalbos gali būti teikiama ir užsienio kalbomis, tačiau informacija kitomis kalbomis neturi būti išsamesnė, o jos rašytinių tekstų formatas negali būti didesnis negu tekstų valstybine kalba.

Reklamos įstatymo (*suvestinė redakcija nuo 2025-02-01*) **2 straipsnio 1¹ dalyje** pateikta iškabos apibrėžtis.

Reklamos įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad reklamos tekstui taikomi Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo nustatyti reikalavimai.

Išorinės reklamos įrengimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2013 m. liepos 30 d. įsakymu Nr. 4-670 (*suvestinė redakcija nuo 2023-08-01*), nustato išorinės reklamos įrengimo bendruosius reikalavimus.

Leidimų įrengti išorinę reklamą Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje išdavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės mero 2023 m. balandžio 25 d. potvarkiu Nr. M-123 (*suvestinė redakcija nuo 2025-08-15*) nustato leidimų įrengti išorinę reklamą išdavimo, atsisakymo juos išduoti, įspėjimo apie galimą Leidimų galiojimo panaikinimą ir Leidimų galiojimo panaikinimo tvarką Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje.

Išorinės reklamos tekstų kūrėjams gali būti aktualūs šie **lietuvių kalbos ištekliai internete**:

VLKK interneto svetainė (<https://www.vlkk.lt/aktualiausios-temos>);

VLKK Konsultacijų bankas (<http://www.vlkk.lt/konsultacijos>);

Lietuvių kalbos išteklių informacinė sistema „E. kalba“ (<https://ekalba.lt/>);

leidinys „Lietuvių kalbos rašyba: taisyklės, komentarai, patarimai“ (patvirtintas VLKK 2022 m. sausio 6 d. nutarimu Nr. N-1 (190);

https://www.vlkk.lt/media/public/Lietuviu_kalbos_rasyba.pdf);

leidinys „Lietuvių kalbos skyryba. Taisyklės, komentarai, patarimai“ (parengė A. Drukteinis, apsvarstė VLKK; https://www.vlkk.lt/media/public/file/Leidiniai/Liet_k_skyryba.pdf);

leidinys „Praktinė bendrinės lietuvių kalbos gramatika“
(https://www.vlkk.lt/media/public/file/Leidiniai/Praktin%C4%97_lietuvi%C5%B3_kalbos_gramatika_Epdf.pdf).
